

ALEXANDRA OPRIN

Universitatea din București

Masteratul „Limba Rusă Aplicată. Tehnici de Traducere”

STILURI DE COMUNICARE ȘI DE DISCURS ÎN *OBLOMOV* DE IVAN GONCHAROV: *OBLOMOV VS. STOLZ*

COMMUNICATION AND DISCOURSE STYLES IN IVAN GONCHAROV'S *OBLOMOV*: *OBLOMOV VS. STOLZ*

Abstract. In Ivan Goncharov's masterpiece *Oblomov* the two contrasting characters, Oblomov and Stolz, are depicted through their distinct communication and discourse styles. Oblomov embodies inertia and lethargy, exemplified by his passive and vague manner of speech. In contrast, Stolz, an energetic and ambitious character, communicates assertively and passionately. This article explores the nuances of their communication styles, revealing how they serve as integral elements in character development, reflecting broader societal themes prevalent in 19th-century Russia.

Keywords: *communication styles; discourse patterns; character development; passive communication; assertive communication*

Oblomov (1859) este unul dintre cele mai expresive romane din Rusia secolului al XIX-lea, întrucât înfățișează societatea din acea perioadă, cu tarele aristocraților (apatia și lenea, superficialitatea și lipsa de scop, lipsa de responsabilitate socială), dar și problemele țăranilor (sărăcia și starea proastă de sănătate, dependența de moșier, lipsa educației și a oportunităților). Romanul nu se limitează doar la contextul rus, ci ridică întrebări filosofice universale, legate de natura umană, destin, responsabilitatea morală și căutarea unui sens existențial. Stilul narativ al lui Goncharov este bogat în detalii descriptive, conține introspecție psihologică și dialoguri semnificative, ceea ce face ca cititorul să fie implicat în narațiune și să reflecteze asupra temelor și personajelor prezentate. Romanul lui Goncharov reflectă în mod discret și o problemă specifică în epoca respectivă: inteligența și atitudinea socială și existențială a elitei ruse din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Camelia Dinu sintetizează trăsăturile și stereotipurile acestei categorii:

Opoziția față de putere (oricare ar fi fost aceasta), desconsiderația față de stat și față de instituțiile acestuia, afirmarea contrastului material-spiritual, promovarea unei aristocrații a spiritului, detașarea de lipsurile vieții cotidiene și de orice tendință de acumulare materială, convingerile idealiste, lipsa pragmatismului. [...]. Toate aceste caracteristici au fost transpuse elocvent în literatură, în ipostaza unor personaje celebre din creațiile lui Gonțarov, Cehov etc. (Dinu 2011: 30)

În centrul acțiunii din *Oblomov* stă un astfel de intelectual, Ilia Oblomov, un nobil rus apatic și leneș. Viața sa se schimbă atunci când îl întâlnește pe Andrei Stolz, un prieten energetic care încearcă să-l motiveze pe Oblomov să-și schimbe stilul de viață. Oblomov se îndrăgostește de Olga, o femeie activă, își propune să se căsătorească cu ea, dar lenea și indecizia îl împiedică să ia decizii. Olga se căsătorește în cele din urmă cu Stolz.

În *Oblomov*, dialogurile alcătuiesc aproape jumătate din roman, astfel încât această operă de ficțiune poate fi considerată un „roman-dialog”: „Firul narativ al romanului este adesea concentrat în forme dialogice, acest aspect putând fi explicat prin intenția autorului de a-și concentra atenția asupra caracteristicilor personajului principal al romanului, Oblomov, la care reflecția prevalează asupra acțiunii” (Viktorina 2015: 139–140).

În prezentul articol ne propunem să analizăm două perspective asupra vieții care transpar în roman, observând tiparele de comunicare a celor doi protagoniști, Ilia Oblomov și Andrei Stolz. Vom analiza mărcile oralității, expresivitatea limbajului, caracteristicile dialogului și câmpurile semantice dominante. În analiza noastră, pornim de la ideea că „Dialogurile din *Oblomov* se disting prin diversitatea lor generică (etichetă, dialoguri fatice, ceartă, confesiune)” (Guz' 2011: 134). Această varietate discursivă contribuie la caracterizarea personajelor și la evoluția intrigii, adăugând profunzime și autenticitate structurii narative. De asemenea, după cum observă T.V. Viktorina, „Protagoniștii nu acționează atât de mult, cât vorbesc, gândesc, simt” (Viktorina 2015: 140). Acest aspect aprofundează caracterizarea psihologică a personajelor și accentuează importanța explorării interiorității lor în cadrul romanului. În loc să acționeze în mod activ în lumea exterioară, eroii se angajează într-un dialog interior bogat, care dezvăluie complexitatea lor și provoacă întrebări existențiale semnificative.

Oblomov este personajul principal al romanului, prezentat ca un burlac tânăr și plictisit, cu un venit substanțial, datorat moștenirii primite de la părinți, pe care nu o administrează cu chibzuință. Este un om leneș și inactiv, petrecându-și majoritatea timpului în pat și evitând orice responsabilitate. Acest visător melancolic preferă să trăiască într-un univers cvasi-oniric, construindu-și lumea ideală în propria minte. În realitate, el se izolează complet de lumea

exterioară și se opune cu vehemență oricărei schimbări. Personajul lui Oblomov este și o critică subtilă a societății ruse a vremii, care tolera și chiar promova adesea astfel de comportamente non-active în rândurile clasei înalte. Astfel, Oblomov este un simbol al apatiei și inactivității care pot eroda progresul social și personal.

Poate fi observată starea de indecizie și lipsa de orientare a personajului principal. În fața unor responsabilități simple precum scrierea unei scrisori sau mutarea din casă, Oblomov se simte copleșit și incapabil să decidă la ce să acorde atenție: „Nu știa însă la ce anume să se gândească: la scrisoarea ce urma s-o scrie vechilului, sau la mutarea din casă. Ori să se apuce de socoteli? Copleșit de grijile vieții, rămase în pat, perpelindu-se de pe o parte pe alta” (Goncearov 1995: 18). Imaginea sa devine simbolică pentru inactivitate și stagnare și reflectă temele principale ale romanului, cum ar fi lenea și lipsa de direcție în viață. Citatul ilustrează perfect conflictele interioare ale lui Oblomov și caracterizează atmosfera generală a operei, evidențiind apatia și incapacitatea moșierului de a face față provocărilor vieții.

Refuzul de a se trezi devreme sugerează că Oblomov nu este afectat de presiunile externe sau normele sociale: „– Poftim, a și venit cineva! spuse Oblomov, înfășurându-se în halat. Și eu nici nu m-am sculat încă – mai mare rușinea! Cine să fie așa devreme?” (Goncearov 1995: 18). Întrebarea retorică creează o imagine comică și autoironică a lui Oblomov, adăugând o notă de umor și dezinvoltură în caracterizarea sa.

Stolz este un prieten apropiat al lui Oblomov și un personaj aflat în antiteză cu acesta. Este un om de faceri german, energic, disciplinat și hotărât. Stolz este dedicat carierei sale și are o gândire analitică. Este deschis la dialog, empatic, încearcă să-i ajute și să-i înțeleagă pe cei din jur. Stolz are un rol important în roman, întrucât el reprezintă factorul care îl determină pe Oblomov să iasă din carapace. Stolz nu este doar un personaj pozitiv unidimensional. El are și el propria sa viață cu dificultăți și conflicte, are propriile limite și vulnerabilități. Această complexitate îl face mai credibil și mai uman.

– Mi-aduc aminte, urmă Stolz, că mi-ai adus o dată o traducere din Say cu o dedicație pentru ziua mea onomastică. Am păstrat până acum acea traducere. Și cum te închideai tu cu profesorul de matematică, vrând negreșit să afli pentru ce trebuie să cunoști toate aceste cercuri și pătrate, dar te-ai lăsat la jumătate de drum, fără să ajungi s-o afli! Începuseși să înveți englezește... și te-ai lăsat!... (Goncearov 1995: 226–227).

Cuvintele lui Stolz ilustrează dezamăgirea sa față de incapacitatea lui Oblomov de a duce la bun sfârșit proiecte sau de a-și dezvolta abilitățile. Aceasta reflectă, într-un fel, tema generală a romanului, care explorează stagnarea și lenea

în fața oportunităților sau a provocărilor vieții. Este o remarcă subtilă asupra contrastului dintre cei doi prieteni și a alegerilor pe care le fac în moduri diferite în ceea ce privește angajamentul și dezvoltarea personală. Stolz adoptă o atitudine activă față de viață și vede munca nu doar ca pe o necesitate, ci și ca un mijloc de autoexprimare și dezvoltare personală: „– De dragul muncii ca atare și nimic mai mult. Munca este imaginea, conținutul, elementul și scopul vieții, cel puțin al vieții mele” (Goncharov 1995: 227). Afirmația lui Stolz este și o declarație despre valorile sale personale și despre modul în care el vede sensul vieții, plasând accentul pe angajamentul și contribuția activă în lume, în contrast cu inactivitatea și lipsa de direcție a lui Oblomov. Joshua Walker face o observație interesantă în ceea ce privește caracterul paradoxal al lui Stolz, văzut atât din interior (*insider*), cât și străin (*outsider*) față de lumea rusă. Andrei Stolz are o mamă rusoaică și este „mai aproape decât orice rudă” de Oblomov. „Această legătură familială se extinde și la nivel lingvistic: Oblomov își numește cel mai apropiat prieten cel mai des «Andrei», un nume rus care nu introduce distanță între personaje și care reflectă relația lor frățească” (Walker 203: 22).

Personaje contrastante, Oblomov și Stolz sunt prezentate prin intermediul stilurilor diferite de comunicare. În acest sens, Oblomov reprezintă personificarea lenei și a inerției și adoptă un tipar de vorbire care reflectă natura sa letargică, în timp ce Stolz, energic și ambițios se exprimă cu asertivitate și însuflețire. Oblomov are un ritm lent și o tonalitate apatică în discurs. Folosește adesea propoziții lungi și descriptive, cu puține expresii pasionale sau tonuri înalte. Stolz, pe de altă parte, are un ritm alert și un ton energic. El se exprimă în mod convingător și pasional, utilizând cuvinte și expresii care reflectă determinarea sa.

În replicile de mai jos putem observa aceste diferențe. Plictiseala lui Oblomov devine o trăsătură distinctivă a caracterului său, ilustrând lipsa de entuziasm și angajament în viața sa cotidiană: „– Ce plictiseală! șoptea el din când în când, întinzându-și picioarele sau îndoindu-le din genunchi” (Goncharov 1995: 93). Propunerea lui Stolz de a călători cu trăsura sau cu vaporul reflectă dorința sa de aventură și de a experimenta aspecte noi și stimulante ale vieții. Întrebările sale despre starea lucrurilor la Oblomovka sugerează interesul său pentru schimbare și pentru a se conecta cu realitățile externe, în contrast cu atitudinea statică a lui Oblomov: „– Parcă cine știe ce ispravă grozavă ar fi să te urci într-o trăsură sau pe vapor, să respiri aer curat, să vezi țări și orașe, obiceiuri străine, toate minunățiile... Măi, măi! Ia spune-mi, cum îți merg treburile? Ce mai e pe la Oblomovka?” (Goncharov 1995: 207).

Romanul explorează în profunzime procesul de reflecție și autocunoaștere, și anume incapacitatea lui Oblomov de a se privi cu sinceritate și de a-și asuma

responsabilitatea pentru propria viață. Oblomov este complet inactiv și evită adesea să privească în trecut sau să reflecteze la acțiunile sale. Aceasta este o parte esențială a caracterului și a comportamentului său, care îl definește ca personaj. A.K. Toktanova subliniază importanța reflecției pentru crearea unui plan de viitor, Oblomov se îndepărtează considerabil de această abilitate esențială:

Reflecția este un proces mental al unei persoane care poate ajuta la conștientizarea și recunoașterea propriilor gânduri. Un aspect distinctiv al studiului reflecției constă în corelarea sa cu investigarea procesului de autocunoaștere umană și a capacității individului de a analiza și evalua propriile idei, sentimente și vise. Dacă o persoană nu își revizuieste acțiunile și nu își asumă responsabilitatea pentru acestea, nu va putea să elaboreze un plan clar pentru viitor. Această incapacitate poate fi explicată prin faptul că individul trebuie să se concentreze asupra viitorului prin compararea și evaluarea rezultatelor acțiunilor sale anterioare (Toktanova 2021: 183).

Prin intermediul personajului Stolz, în contrast puternic cu Oblomov, romanul pune în evidență importanța reflecției și autocunoașterii în evoluția personală și în stabilirea unor obiective de viitor. Stolz încearcă să-l ajute pe Oblomov să-și recunoască limitele și să-și asume responsabilitatea pentru propria viață, încurajându-l să se uite în urmă și să evalueze rezultatele acțiunilor sale.

Analizând discursul celor două personaje, putem identifica modul în care stilurile de comunicare se manifestă în comportamentele și interacțiunile lor. Astfel, stilul pasiv se caracterizează prin evitarea conflictului și exprimarea ambiguă a gândurilor și emoțiilor. Oblomov adoptă acest stil, întrucât evită dialogul, se exprimă vag, tergiversează conversațiile. El utilizează adesea cuvinte și fraze care permit interpretări multiple și își păstrează opțiunea de a se retrage sau de a se schimba în funcție de circumstanțe, fără să a se angaja într-un mod clar. Această atitudine îi conferă o anumită flexibilitate în comunicare, dar și evitarea angajamentului.

- Eu nu mă duc... deloc, spuse Oblomov.
- Tocmai asta-i plictiseala, spuse Oblomov.
- Stai jos! Să ne mai gândim... spuse Oblomov.
- Așteaptă puțin! E prea devreme (Goncharov 1995: 21, 23, 38).

Limbajul utilizat de Oblomov și refuzul său de a se implica activ în diverse situații relevă tendința de a adopta o poziție pasivă față de viață și de a evita responsabilitatea.

Stilul agresiv presupune exprimarea opiniei într-un mod dominant și lipsit de respect. Personajele cu un stil agresiv pot fi critice, se impun și recurg la

atacuri verbale sau nonverbale. Oblomov nu este agresiv, însă poate fi sarcastic și ironic în exprimare sau își manifestă refuzul de a se implica în activități. El nu recurge totuși la atacuri verbale dure sau la manifestări agresive pentru a-și susține punctele de vedere. Încearcă în principal să evite conflictele și să rămână într-un plan pasiv sau ironic.

- Ce, ești beteag de picioare, de nu mai poți sta? Nu vezi că sunt îngrijorat, mai așteaptă și tu un pic!
- Ce-i azi la mine? Parc-ar fi recepție! spuse Oblomov și așteaptă să vadă cine vine.
- Dar ce-mi pasă mie de toate astea? spuse nerăbdător Oblomov.
- Dar eu ce să fac? (Goncharov 1995: 11, 35, 55, 99).

Uneori, Oblomov manifestă un stil de comunicare agresiv prin folosirea unui ton acuzator, sarcastic și aspru. El își exprimă nemulțumirea, disprețul și nerăbdarea față de diferite situații sau persoane. Această agresivitate este evidentă în tonul său vocal și în respingerea clară a anumitor aspecte ale vieții. Pe de altă parte, stilul asertiv implică o exprimare clară și respectuoasă, deschisă la perspectivele celorlalți. Stolz adoptă acest stil de comunicare. El își exprimă punctele de vedere clar și concis, își susține argumentele, ascultă și acceptă opiniile celor din jur. Stolz este un adept al dialogului și al comunicării deschise. Îi încurajează pe cei din jur să-și exprime gândurile și sentimentele și este dispus să-i asculte cu atenție. Această atitudine favorizează schimbul de idei și de perspective:

- Lasă-i să plece! spuse nepăsător Stolz. Cei care-s mulțumiți nu pleacă; iar dacă nu-i convine omului, nu-ți convine nici ție: la ce bun să-l mai ții? (Goncharov 1995: 207)
- Dar țărani o să citească tocmai despre felul cum trebuie să are mai bine, om ciudat ce ești! Dar să lăsăm gluma la o parte: anul acesta trebuie să te duci negreșit la țară (Goncharov 1995: 208).

Stolz demonstrează un stil de comunicare asertiv prin folosirea unor expresii hotărâte și convingătoare. El susține ideea că relațiile ar trebui să fie bazate pe satisfacție reciprocă și argumentează ferm în favoarea schimbărilor necesare. Prin umor și cerințe clare, Stolz își exprimă hotărârea de a influența deciziile și de a cunoaște perspectivele celor din jur.

Modul de comunicare al lui Oblomov denotă pasivitate, întrucât face pauze lungi, are un discurs ezitant și îi lipsește cu desăvârșire entuziasmul. Utilizează un limbaj vag și ambiguu, clișee și expresii stereotipe, în loc să-și exprime gândurile și emoțiile cu sinceritate. Stolz, pe de altă parte, folosește un limbaj direct, concis, vorbind cu încredere. Își alege cuvintele cu precizie pentru a-și exprima în mod clar opiniile și a nu lăsa loc de ambiguitate.

Oblomov se codi:

– Da... bine, numai că...

– Săptămâna viitoare, spuse Sudbinski.

– Da, da, săptămâna viitoare, se învioră Oblomov. Nu-mi sunt încă gata hainele (Goncharov 1995: 28).

Reacția sa des întâlnită, „Da... bine, numai că...”, reflectă ezitarea și reticența sa de a se angaja într-o conversație mai elaborată. „– N-ai nevoie de niciun plan! spuse Stolz. Totul e să te duci acolo: odată ajuns, ai să vezi pe loc ce-i de făcut” (Goncharov 1995: 208). Prin utilizarea expresiilor precum „N-ai nevoie de niciun plan!” și „Totul e să te duci acolo,” Stolz sugerează că secretul este în acțiunea imediată și în experimentare.

Modul de comunicare al lui Oblomov denotă pasivitate și ezitare. El folosește un discurs lent și ezitant, iar răspunsurile sale sunt adesea nesigure și vagi. Limbajul este plin de clișee și expresii stereotipe, sugerând lipsa de entuziasm și determinare. Oblomov face pauze lungi și se exprimă într-un mod evaziv, evitând claritatea și angajarea directă. Pe de altă parte, Stolz adoptă un mod de comunicare activ și încrezător. El folosește un limbaj direct și concis, fără ezitări sau ambiguități. Răspunsurile sale sunt clare și decisive, reflectând o atitudine hotărâtă și orientată spre acțiune.

Conversațiile lui Oblomov gravitează în jurul chestiunilor banale și superficiale, întrucât el evită discuțiile semnificative. Conversează despre aspecte triviale, cum ar fi vremea, rutina zilnică, bârfele, acestea reflectând comoditatea și dezinteresul său față de preocupări intelectuale sau de provocări. Stolz preferă să se angajeze în conversații substanțiale care îl stimulează din punct de vedere intelectual, discutând subiecte precum literatura, filosofia și problemele sociale cu care se confruntă societatea. Își păstrează mintea constant activă, explorează idei și dorește să aducă un impact pozitiv asupra societății. „– Ce mai e nou pe la voi? întrebă Oblomov [...] Dar foștii noștri colegi ce mai fac?” (Goncharov 1995: 26). Aceste întrebări simple indică o curiozitate limitată și o preocupare trivială față de evenimentele cotidiene. Oblomov nu pare interesat de aspectele profunde sau semnificative ale vieții. „– Iartă-mă, Ilia! spuse Stolz, aruncându-i lui Oblomov o privire mirată. Dar ce faci tu tot timpul!? Stai ca o plăcintă?” (Goncharov 1995: 211). Stolz își manifestă sinceritatea și uimirea în fața atitudinii pasive și inerte a lui Oblomov.

Limbajul lui Oblomov este lipsit de profunzime emoțională. Întâmpină dificultăți majore în a-și exprima cu adevărat sentimentele și trăirile, preferând să adopte o atitudine detașată și indiferentă. În antiteză, Stolz își împărtășește deschis gândurile, îngrijorările, pasiunile. Stolz vorbește cu însufletire despre orice subiect, fie cu entuziasm, fie cu mâhnire. Această expresie emoțională subliniază contrastul

dintre stilul de comunicare retractil specific lui Oblomov și natura expresiv-extravertită a lui Stolz. „– Despre ce scrii? întrebă Oblomov printre căscături” (Goncearov 1995: 30). Întrebarea lui Oblomov „Despre ce scrii?” este formulată „printre căscături”, sugerând că este făcută într-o manieră plictisită sau apatică. Această scenă ilustrează modul în care Oblomov se angajează în dialog – fără implicare sau interes real.

– Prostii?! repetă Stolz cu muștrare. Dar nu erai tu acela care-mi spuneai, cu lacrimi în ochi, privind reproducerile madonelor lui Rafael, ale *Noptii* lui Correggio, ale lui Apollo din Belvedere: „Doamne! Oare niciodată nu voi avea parte să le văd în original, să rămân ținut de emoție la ghidul că stau în fața unei opere a lui Michelangelo, a lui Tizian, că am pășit pe pământul Romei? Sunt oare osândit să nu văd toată viața chiparoși, mirți și portocali decât în sere și nu în patria lor? Să nu respir aerul Italiei, să nu mă-mbăt de azurul cerului?” Și câte alte splendide focuri de artificii nu țâșneau din creierul tău! Prostii?! (Goncearov 1995: 226).

Stolz aduce în discuție discrepanța dintre aspirațiile anterioare ale lui Oblomov și atitudinea sa curentă, considerându-le „prostii”. Acest pasaj subliniază ironia și critica lui Stolz la adresa apatiei și indiferenței actuale a lui Oblomov față de aspectele profunde și frumoase ale vieții.

Felul de vorbire al lui Oblomov corespunde caracterului său. Limbajul său subliniază pasivitatea, opoziția față de orice schimbare și contribuie la portretizarea luptelor sale interioare. Limbajul lui Stolz reflectă rolul său progresist, ca factor de schimbare, în raport cu Oblomov. Stilul său de comunicare asertiv reflectă natura sa proactivă și dorința de a evolua. Stolz devine un catalizator care declanșează o transformare în Oblomov și îl forțează să iasă din inerție.

– N-am de gând nimic, spuse Oblomov. Nici nu vreau să mă gândesc la asta. Treaba lui Zahar: să născocască el ceva.[...]

– N-au decât să se mute! Eu, unul, nu pot să sufăr niciun fel de schimbări. Dar chestia cu casa încă n-ar fi nimic, urmă Oblomov (Goncearov 1995: 40).

În aceste afirmații, Oblomov manifestă pasivitate și dezinteres față de problemele și responsabilitățile sale. Refuză să ia inițiativa sau să se gândească la problemele practice, delegându-le servitorului său. De asemenea, exprimă aversiune față de schimbare și neputință de a tolera modificări în viața sa:

– Un gentleman este un boier care-și trage singur ciorapii în picioare și-și scoate singur cizmele, spuse Stolz (Goncearov 1995: 221).

– Adu-ți aminte, gândește-te puțin. Unde sunt cărțile tale? Traducerile tale?

– Le-o fi pus pe undeva Zahar, răspunse Oblomov, trebuie să fie undeva, într-un colț. – Într-un colț! spuse cu dojană în glas Stolz. În același colț stau uitate și gândurile tale (Goncearov 1995: 225).

Stolz subliniază diferențele fundamentale între el și Oblomov, aducând în discuție conceptul de gentleman și subliniind responsabilitatea personală și autosuficiența. De asemenea, Stolz confruntă lipsa de implicare activă a lui Oblomov în propria viață intelectuală, arătând că gândurile și pasiunile sale au fost lăsate în uitare, într-un mod similar cu cărțile și traducerile sale, neglijate într-un colț.

Discursul lui Oblomov este caracterizat de utilizarea frecventă a limbajului colocvial și a expresiilor familiare. Tonul informal și familiar reflectă natura sa relaxată și complet lipsită de ambiție. Oblomov are tendința de a se baza pe expresii comune, idiomuri și jargon, preferând simplitatea și familiaritatea în comunicare. De exemplu, în discuțiile cu prietenii săi, Oblomov folosește expresii precum „știi tu” (*ты же знаешь*), „oricum” (*в любом случае*) sau „nu-mi pasă” (*мне всё равно*) pentru a respinge subiectele care îl bulversează. Alegerea limbajului colocvial reflectă preferința lui Oblomov de a evita conversațiile complexe și solicitante din punct de vedere intelectual.

- Nu mă simt prea bine, spuse Oblomov cu o strâmbătură, trăgându-și pătura peste el. Mă tem de umezeală; pământul nu s-a zvântat încă. Dar ai putea dumneata să vii azi la mine la masă; aș vrea să stăm de vorbă... Mi-au căzut pe cap două necazuri... (Goncharov 1995: 34).
- Nu-mi închipui nimic, spuse Oblomov. Te rog, nu țipa, nu face gălăgie, ci mai bine gândește-te ce e de făcut. (Goncharov 1995: 48).

Deși menționează că nu se simte bine și face referire la „două necazuri”, el nu manifestă nicio dorință de a rezolva problemele sau de a lua măsuri pentru a-și îmbunătăți starea. În loc să acționeze, preferă să rămână pasiv și să propună discuții, fără a aborda cu hotărâre problemele sale.

În contrast, Stolz are un registru mai rafinat și formal. Utilizează structuri de limbaj standard și evită limbajul colocvial. Discursul lui Stolz ilustrează educația sa superioară și preocupările intelectuale. Preferă să se angajeze în discuții profunde și să-și exprime clar și concis punctele de vedere. De asemenea, își alege cu mare atenție cuvintele: „Vreau să subliniez importanța...” (*Я хочу подчеркнуть важность*), „Este crucial să evidențiez aspectul...” (*Очень важно понимать, что...*), „Conform ultimelor cercetări în domeniu...” (*Согласно последним исследованиям в этой области...*).

Stolz exprimă o perspectivă fermă asupra vieții și societății, subliniind importanța fiecărui individ de a avea ceva care să îl preocupe și să îi captiveze atenția: „– Lumea, societatea, trebuie doar să aibă ceva care s-o preocupe, spuse Stolz, fiecare își are interesele lui. Așa e viața...” (Goncharov 1995: 216). Afirmarea sugerează că diversitatea intereselor personale contribuie la complexitatea și dinamismul societății.

Astfel, atracția lui Oblomov față de limbajul colocvial indică o preferință pentru simplitate și trivialitate și o reticență în a se angaja în discuții profunde și semnificative, pe când limbajul formal al lui Stolz reflectă dorința sa de stimulare intelectuală și de a părăsi zona de confort:

- Asta nu e viață! repetă îndărătnic Stolz.
- Dar ce este atunci, după părerea ta?
- Este... (Stolz se gândi o clipă, căutând o denumire pentru această viață.) Un fel de... oblomovism, spuse el în cele din urmă (Goncearov 1995: 225).

Prin această afirmație, Stolz folosește termenul „oblomovism” pentru a descrie un mod de viață pasiv, apatic și lipsit de implicare activă și inițiativă.

Ambele personaje au ticuri verbale. Oblomov își începe propozițiile cel mai des cu „Ei, știi tu...” (*Ну, ты знаешь...*). Este indecis sau nesigur în gândurile și acțiunile sale. Spune „Poate mai târziu” (*Может быть позже*) și „Nu-mi pasă” (*Мне всё равно*) pentru a amâna sau evita angajamentele, responsabilitățile, discuțiile complexe.

Stolz începe propozițiile cu „Eu cred” (*Я считаю*), indicând încrederea în propriile credințe și capacități intelectuale. Folosește „După părerea mea...” (*По моему мнению...*) pentru a-și exprima opinia despre un anumit subiect, reflectând gândire critică și verticalitate. De asemenea, expresia „Hai să-ți explic” (*Давай я тебе объясню*) sugerează inițiativa de a clarifica sau rezolva anumite subiecte și dorința de a-și împărtăși cunoștințele cu cei din jur.

În concluzie, stilurile diferite de comunicare ale lui Oblomov și Stolz joacă un rol primordial în caracterizarea și dezvoltarea caracterelor personajelor. Ele se află în antiteză din toate punctele de vedere, însă ambele reflectă mentalitatea clasei nobiliare din Rusia secolului al XIX-lea. Oblomov este un exemplu de nobil înrădăcinat în tradiția aristocratică a vremii, asociată cu apatia, inactivitatea și lipsa de efort, în timp ce Stolz reprezintă o mentalitate occidentală, cu o gândire progresistă, o abordare pragmatică și dorință de schimbare.

Stilurile de comunicare ale celor doi protagoniști nu rămân neschimbate pe parcursul romanului. Stolz devine un catalizator pentru schimbarea lui Oblomov, încurajându-l să-și exprime mai clar gândurile și să se implice în viață. Acest aspect subliniază puterea comunicării în a influența și schimba indivizii:

La Oblomov, vorbirea internă funcționează sub trei aspecte: este o continuare a vorbirii externe; explică gândurile sau sentimentele adevărate nerostite ale eroului, creând astfel fundalul dialogului; ilustrează caracterizarea eroului de către narator. Deși conflictul din Oblomov nu este dialogic, totuși o parte din el, în sensul cel mai general, ca un conflict între principii statice și dinamice, se reflectă și se realizează în dialoguri (Guz 2011: 36).

Stilurile diferite de comunicare arată că protagoniștii romanului *Oblomov* nu pot fi reduși la simpli eroi sau antagoniști. Ambele personaje au laturi complexe, iar contrastul dintre ele conferă adâncime și nuanțe portretelor psihologice.

BIBLIOGRAFIE

- Dinu, Camelia, 2011, *Avangarda literară rusă: configurații și metamorfoze*, București: Editura Universității din București.
- Goncearov, I.A., 1995, *Oblomov*, traducere din limba rusă de Ștefana Velisar Teodoreanu și Tatiana Berindei, București: RAO.
- Guz, Natalia, 2011, „Речевая сфера персонажей в романах И.А. Гончарова”, *Filologhiia i celovek*, nr. 4, 128–139. Disponibil online: <https://cyberleninka.ru/article/n/rechevay-a-sfera-personazhey-v-romanah-i-a-goncharova> (accesat: 23.09.2023).
- Joshua, S. Walker, 2013, „Neither Burgher nor Barin: An Imagological and Intercultural Reading of Andrey Stoltz in Ivan Goncharov’s *Oblomov* (1859)”. Disponibil online: <https://core.ac.uk/download/pdf/234115457.pdf> (accesat: 23.09.2023).
- Toktanova, A.K. et al., 2021, „Prerequisites for Defining Linguistic Reflection”, *International Journal of Society, Culture & Language*. Disponibil online: https://www.ij scl.net/article_e_246330_36ccc813f55707f2134e2516d5ad87b4.pdf (accesat: 23.09.2023).
- Viktorina, T.V., 2015, „Способы передачи чужой речи в романе И.А. Гончарова *Обломов*”, *Фундаментальные и прикладные исследования: проблемы и результаты*, nr. 19, 139-144. Disponibil online: <https://cyberleninka.ru/article/n/sposoby-peredachi-chu-zhoy-rechi-v-romane-i-a-goncharova-oblomov> (accesat: 23.09.2023).